

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи на
здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»**

на тему: **«Оцінка перспектив розвитку АПК регіону (на прикладі
Миколаївської області)»**

Виконавець: студент
ФЕУП

Удич Дмитро Юрійович _____

Науковий керівник:

д.е.н, доцент

Сментина Наталія Валентинівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Галузевій структурі національної економіки притаманні певні міжгалузеві пропорції, міжгалузеві виробничі зв'язки, що постійно посилюються і розширюються. Відбувається процес інтеграції різних стадій виробництва і розподілу тієї чи іншої продукції. В економіці України спостерігається взаємодія галузей у складі інтеграційних структур – міжгалузевих комплексів. Одним з таких найбільш потужних і багатогалузевих комплексів є агропромисловий комплекс. Це складний комплекс виробництва, що об'єднує різні галузі національної економіки, а саме: сільське господарство, харчову промисловість, м'ясо-молочну, борошномельно-круп'яну, комбікормову, мікробіологічну промисловість. У цьому комплексі зайнято близько 1/3 всієї чисельності працівників. На частку його галузей припадає понад 30% основних виробничих фондів. Галузі агропромислового комплексу формують близько 1/3 національного доходу і майже 2/5 валового суспільного продукту. У сучасних умовах для успішного розвитку усіх галузей АПК створюються нові форми організації агропромислового виробництва — агропромислові об'єднання, агрокомбінати, агрофірми, асоціації, виробничі і науково-виробничі системи.

Агропромисловий комплекс – один з найскладніших багатогалузевих комплексів в економіці України. Він значною мірою визначає соціально-економічний розвиток країни, рівень життя населення, його забезпечення продуктами харчування, а промисловість — сільськогосподарською сировиною. Вирішення продовольчої проблеми здійснюється переважно в АПК. Саме через це він є важливою ланкою економіки і мусить мати пріоритетний розвиток.

Проблеми організації діяльності агропромислового комплексу, механізми підтримки та перспективи його розвитку розглядалися багатьма науковцями, зокрема необхідно відмітити таких як: Саблука П. Т., Голота А. С., Дідьківська Л. І., Мостовий Г. І., Смирний В. Р., Сіваченко І. Ю. та інші.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методичні та прикладні аспекти оцінювання перспектив розвитку агропромислового комплексу регіону.

Мета роботи реалізується через конкретні завдання:

- дослідити сутність аграрно-промислового комплексу, його роль в економіці держави та необхідність оцінювання;
- розглянути методи дослідження агропромислового комплексу;
- з'ясувати особливості державного регулювання розвитку агропромислового комплексу;
- визначити основні тенденції розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області;
- проаналізувати стан державної підтримки аграрно-промислового комплексу в країні та регіоні;
- з'ясувати місце Миколаївської області у рейтингу регіонів України за підсумками діяльності агропромислового комплексу;
- визначити перспективи розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області;
- запропонувати заходи підтримки малих і середніх сільськогосподарських виробників регіону.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних аспектів оцінювання сучасного стану розвитку АПК та розробка пропозицій щодо перспектив його розвитку.

Об'єкт дослідження – процес оцінювання стану розвитку АПК Миколаївської області.

Методи дослідження – метод порівнянь, табличний метод, економікостатистичний та визначення відносних пріоритетів в дослідженнях ефективності функціонування аграрно-промислового комплексу.

Інформаційна база дослідження: Закони України, наукові публікації, та монографічні видання вчених, статистичні збірники та офіційні дані органів державної статистики України та регіону.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 66 сторінок. Основний зміст викладено на 62 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 2 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти оцінювання агропромислового комплексу»** розглядаються поняття АПК, місце та роль в економіці держави, необхідність та методи його оцінювання, питання державного регулювання розвитку АПК.

У другому розділі **«Особливості функціонування агропромислового комплексу Миколаївської області»** визначено основні тенденції розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області, проаналізовано систему підтримки аграрного сектору регіону та розглянуто місце Миколаївської області в рейтингу регіонів України за підсумками діяльності агропромислового комплексу.

У третьому розділі **«Проблеми та перспективи розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області»** показано перспективи розвитку АПК регіону та обґрунтовано необхідність підтримки малих та середніх сільськогосподарських виробників.

ВИСНОВКИ

1. Агропромисловий розвиток є вагомим елементом у розвитку будьякої держави, оскільки формує її матеріально-технічну базу та продовольчу безпеку. Варто відзначити роль агропромислового комплексу в розвитку економіки у цілому, оскільки саме продукція аграрних підприємств є основою діяльності інших галузей, таких як легка, харчова та переробна, забезпечуючи їх сировиною.

2. Агропромисловий комплекс характеризується складною галузевою структурою і включає такі сфери: сільське господарство;

промисловість, що забезпечує переробку сільськогосподарської сировини; підприємства, що здійснюють виробництво засобів виробництва для галузі сільського господарства та безпосередньо пов'язаних галузей промисловості; підприємства, які спеціалізуються на заготівлі, транспортуванні та збуті продукції сільського господарства. відбулися значні зміни у виробничомайнових відносинах в плані формування нових господарюючих суб'єктів на основі ринкових відносин.

3. На кінець 2018 р. у Миколаївській області нараховувалося 4 тис. діючих сільськогосподарських підприємств (зареєстрованих юридичних осіб та їхніх відокремлених підрозділів, для яких основним видом діяльності було вирощування однорічних, дворічних і багаторічних культур, відтворення рослин, тваринництво, змішане сільське господарство та допоміжна діяльність у сільському господарстві), за якими закріплено 1007,7 тис. га сільськогосподарських угідь. Найбільшу питому вагу у структурі сільськогосподарських підприємств займають фермерські господарства — 83,5%. Господарські товариства, які займаються сільськогосподарською діяльністю, а також приватні підприємства становили у 2018 році відповідно 8,6 % та 6,4 %. Найменшу питому вагу в структурі видів основних суб'єктів господарювання займають державні підприємства (0,3%) та виробничі кооперативи (0,5%). Це явище можна пояснити наслідками структурної перебудови економіки України, яка розпочалася у 1990-х роках, переорієнтацією державної політики на розвиток приватних та фермерських господарств.

4. Сільськогосподарські підприємства області в основному спеціалізуються на вирощуванні зернових культур, соняшнику. Відтак, за період з 2013 по 2018 рр. посівна площа зернових та зернобобових культур зменшилась на 10,4%. Посівна площа картоплі зменшилась на 2,6%, овочеві культури – на 6,6%. Також у 2018 році порівняно з 2013 роком у

сільськогосподарських підприємствах Миколаївської області посівні площі соняшнику збільшились на 30,2%.

5. Подальший розвиток АПК повинен здійснюватися на основі впровадження систем комплексної автоматизації та механізації, використанні робототехніки, що забезпечить його оновлення та наближення якості продукції до високих рівнів світових стандартів. Так у рослинництві користуються попитом інновації, пов'язані із селекційною роботою, генною інженерією, генетично модифікованими організмами, розвитком системи органічного землеробства, систем краплинного зрошення, використанням космічних технологій у сільському господарстві та розвитку нанотехнологій. Машини у сільськогосподарському виробництві замінюють працю людини. Основним напрямком використання машин в АПК як було уже зазначено є комплексна механізація і автоматизація виробничих процесів, що означає перехід до індустріальних технологій. Збереження ручної праці значно знижує продуктивність праці. У тваринництві набирає розвитку спеціалізована тваринницька ферма, яка не є чим іншим, як промисловим підприємством, на якому всі процеси максимально автоматизовані. Відтак використання енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій в агропромислових підприємствах насамперед сприятиме підвищенню ефективності виробництва.

6. У зв'язку із порушенням паритету цін на сільськогосподарську та промислову продукцію, зношеність техніки та відсталість технологій, агропромисловий комплекс Миколаївського регіону без державної фінансової та організаційної підтримки не здатен забезпечити динамічний розвиток галузі, беззбитковість сільськогосподарського виробництва та вихід з конкурентоспроможною продовольчою продукцією на міжнародні ринки. Тому, держава повинна відігравати ключову роль в управлінні розвитком агропромислового комплексу. Необхідно забезпечити реальну економічну єдність між агропромисловим комплексом і взаємопов'язаними з ним галузями промисловості, оскільки неузгодженість у їхньому розвитку та

порушення рівноцінності між ними поки що не дають можливості досягти планованих економічних результатів.

7. Розвиток переробних галузей повинен орієнтуватися на підтримання балансу між сировинною базою та потужностями промисловості, а також між обсягами виробництва кінцевої продукції та можливостями її реалізації. Неузгодженість в обсягах сировинних ресурсів і розмірах виробничої потужності призводить до порушення ритму роботи, надмірного продовження чи скорочення тривалості виробничого періоду, недовикористання виробничих потужностей, нераціональних перевезень сировини і продукції. Основними напрямками підвищення ефективності роботи переробних галузей є реконструкція матеріально-технічної бази на основі науково-технічного прогресу, вдосконалення економічних відносин між виробниками сільськогосподарської сировини та її переробниками, підвищення якості продукції. Важливим завданням є усунення диспропорцій між сировинними ресурсами і виробничими потужностями для їх переробки. Ця невідповідність полягає в нестачі потужностей для своєчасної переробки сировини, а також нестабільності сировинної бази. Найближчим завданням в цьому напрямку є зміцнення сировинних зон підприємств цукрової та м'ясомолочної промисловості, наближення переробних виробництв до сільськогосподарських підприємств. Це сприятиме скороченню затрат на перевезення сировини, а також зменшенню її втрат.

8. Найефективніші зв'язки переробних підприємств існують з сільським господарством. Процес взаємодії сільського господарства з переробними галузями ґрунтується на організаційно-економічній технологічній єдності виробництва, зберігання і переробки продукції рослинництва і тваринництва. Переробна промисловість доповнює харчову і поставляє сировину та напівфабрикати для подальшої переробки.

АНОТАЦІЯ

Удич Д.Ю. «Оцінка перспектив розвитку АПК регіону (на прикладі Миколаївської області)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядається суть та необхідність оцінювання АПК; методи його дослідження; державне регулювання розвитку АПК. Визначено основні тенденції розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області, проаналізовано систему підтримки аграрного сектору регіону та розглянуто місце Миколаївської області в рейтингу регіонів України за підсумками діяльності агропромислового комплексу. Запропоновано перспективи розвитку АПК регіону та обґрунтовано необхідність підтримки малих та середніх сільськогосподарських виробників.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, державне регулювання, аграрний сектор, перспективи розвитку, сільськогосподарські виробники.

ANNOTATION

Udych D.Yu. «Assessment of development prospects of agro-industrial complex in the region (on the example of the Mykolaiv region)»

Qualifying work on obtaining a bachelors degree in the specialty 6.030504 «Enterprise economy». – Odessa National Economics University. Odessa, 2019.

The work deals with the assessment of the need to evaluate the agro-industrial complex; methods of his research; state regulation of development of agroindustrial complex. The main tendencies of development of the agroindustrial complex of Mykolaiv region are determined, the system of support of the agrarian sector of the region is analyzed and the place of the Mykolayiv region in the ranking of the regions of Ukraine according to the results of the agro-industrial complex is considered. The prospects for agro-industrial complex development in the region are proposed and the necessity of support of small and medium-sized agricultural producers is substantiated.

Keywords: agro-industrial complex, state regulation, agrarian sector, prospects of development, agricultural producers.